

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **ОК 3. Філософія освіти та педагогічна етика**

обов'язкова

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»

Мова викладання українська

Розробник д-р філософ. наук Світлана Черепанова

Портфоліо викладача

<http://moodle.lvet.edu.ua/moodle/user/profile.php?id=60>

e-mail cherepanovalviv7@gmail.com

Сторінка курсу в ВНС

<http://moodle.lvet.edu.ua/moodle/course/view.php?id=93>

1

Консультації за графіком

1. Анотація дисципліни

Засвоєння навчальної дисципліни «Філософія освіти та педагогічна етика» зорієнтоване на дослідження сутності освіти, чинників еволюції освіти, зміни освітніх парадигм, а також проблем взаємодії людини і суспільства в освіті.

2. Мета і завдання дисципліни

Мета курсу полягає в забезпеченні становлення творчо-гуманітарної особистості, як цілісного суб'єкта культури.

Завданнями, які вирішуються, є:

1. Осмислення кризи освіти, кризи її традиційних форм, вичерпаності основної педагогічної парадигми; осмислення шляхів і способів вирішення даної кризи;
2. Осмислення нового і альтернативного педагогічного досвіду, обговорення нової школи; обґрунтування державної та регіональної політики в галузі освіти, формулювання цілей освіти, концептуальне проектування освітніх систем, прогнозування освіти (пошукове і нормативне);
3. Виявлення вихідних культурних цінностей і основоположних світоглядних установок освіти і виховання, відповідних тим вимогам, які об'єктивно висувуються перед особистістю в умовах сучасного суспільства. І сьогодні такою підставою для вироблення цільових орієнтирів сучасної освіти є антропологічна установка як домінанта культури епохи постмодернізму.

3. Пререквізити

Навчальна дисципліна ґрунтується на засвоєних дисциплінах попередніх рівнів освіти, вивчається одночасно з: *методологією та організацією наукових досліджень*.

4. Постреквізити

Навчальна дисципліна передусє вивченню таких освітніх компонентів: *педагогіка вищої освіти, порівняльна педагогіка, педагогічна риторика, андрагогіка з основами акмеології, при організації проведення магістерського дослідження*.

5. Результати навчання

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.
<i>Загальні компетентності</i>	ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (З ₁) ЗК2 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (З ₂) ЗК4 Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями (З ₄) ЗК6 Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми (З ₆) ЗК8 Здатність діяти соціально відповідально і свідомо (З ₈) ЗК10 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні (З ₁₀)
<i>Фахові (спеціальні) компетентності</i>	СК2 Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освіти й педагогіки (Ф ₂) СК7 Здатність критично осмислювати проблеми у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань (Ф ₇) СК8 Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мульти- та міждисциплінарних контекстах (Ф ₈) СК12 Здатність проводити дослідження, готувати і представляти їх результати у вигляді звітів і публікацій державною та/або однією з іноземних мов з дотриманням норм академічної доброчесності (Ф ₁₂) СК13 Здатність до саморозвитку, самовдосконалення,

	навчання/самонавчання протягом життя (Φ_{13})
<i>Програмні результати навчання</i>	<p>РН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень (P₁)</p> <p>РН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію (P₃)</p> <p>РН4. Вільно спілкуватися державною та/або іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів (P₄)</p> <p>РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм (P₆)</p> <p>РН9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність (P₉)</p>

6. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	28	14
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	14	6
• практичні заняття, год.	14	8
• лабораторні заняття, год		
• семінарські заняття, год		
Усього годин самостійної роботи	62	76
Форма семестрового контролю	залік	залік

7. Дидактична карта дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма навчання (ДФЗО)						заочна форма навчання (ЗФЗО)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с. р.	л		п	лаб.	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Філософія освіти як наука												
Тема 1. Філософія освіти як галузь наукового знання. Проблемне поле філософії освіти	11	2	-	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Тема 2. Онтологічні, гносеологічні, антропологічні та аксіологічні підстави освіти	11	2	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
Тема 3.	11	2	2	-	-	7	11	2	-	-	-	9

Соціокультурні та духовні передумови виникнення освіти. Інституціоналізація освіти												
Тема 4. Педагогічна епістемологія	12	2	2	-	-	8	12	-	2	-	-	10
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>45</i>	<i>8</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>31</i>	<i>45</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>37</i>
Розділ 2. Викладач, вища освіта і її перспективи. Педагогічна етика												
Тема 5. Викладач в аудиторії: історична зміна ролі та професійної методології	11	-	2	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Тема 6. Специфіка вищої школи та її місце в освітньому процесі. Тенденції розвитку вищої освіти України на початку третього тисячоліття. Наука і освіта	11	2	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
Тема 7. Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи	11	2	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
Тема 8. Загальні засади педагогічної етики	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>45</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>31</i>	<i>45</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>39</i>
Усього годин	90	14	14	-	-	62	90	6	8	-	-	76

8. Рекомендована література

Основна

1. Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. та ін. Прикладна етика: навч. посіб. [за наук. ред. Панченко В. І.]. К.: Центр учбової літератури, 2012
2. Аксіологія освіти в сфері комунікативної культури: ціннісні акценти; комунікативні тенденції; дистанційний формат: навчально-методичний посібник / Укладачі : Хрипко С. А., Яценко Г. Ю.; за загальною редакцією Хрипко С. А. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 270 с.
3. Базалук О., Юхименко Н. Філософія освіти: навчально-методичний посібник. К. : Кондор, 2010. 164 с. URL : https://pidru4niki.com/1584072032609/filosofiya/filosofiya_osviti (дата відвідування 14.05.2022)
4. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навч. посіб. К.: Центр "Магістр-S" Творчої спілки вчителів України, 1996.
5. Опачко М.В. Філософія сучасної освіти: навчально-методичний посібник. Ужгород: УжНУ, 2016. 72 с.
6. Професійна етика вищої освіти: навчальний посібник / уклад. : А.П. Алексеенко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.
7. Філософія освіти: навч. посіб.; [за заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської]. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4052/Philosophy%20of%20Education.pdf;jsessionid=9C3705FC76218EF36617BED0F5EB6508?sequence=1> (дата відвідування 14.05.2022)

8. Філософія освіти: навчальний посібник / уклад. : Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
9. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. посіб. Київ, 2008.
10. Шевченко Ю. М. Педагогічна деонтологія : навч.-метод. посіб. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 130 с.

Допоміжна

11. Адаменко Н. “Спільнота дослідників” М. Липмана: філософські запитування, обговорення, аргументації та контраргументації вустами дітей. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2011. № 1-2(10). С. 275 – 287. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12860> (дата звернення 14.05.2022)
12. Американська філософія освіти очима українських дослідників: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 22 грудня 2005 р. Полтава: ПОІППО, 2005. 281 с. URL : <https://refdb.ru/look/1552312.html> (дата звернення 14.05.2022)
13. Гавриш Н., Лінник О. Філософія для дітей мовою серця: метод. посіб. К.: Видавничий дім “Слово”, 2013.
14. Горбачук-Наровецька О. Філософія для дітей: південнокорейський досвід. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2011. № 1-2 (10). С. 297 – 304. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12831/Horbachuk-Narovetska.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 14.05.2022)
15. Горбунова Л. Транскультурна освітня стратегія в контексті викликів глобалізації. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2014. № 1(14). С. 158 – 198. URL : file:///C:/Users/Admin/Downloads/PhilEdu_2014_1_11.pdf (дата звернення 14.05.2022)
16. Добронравова І. Фундаментальна наука – фундаментальна освіта. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2006. № 3. С. 134–142. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/13048> (дата звернення 14.05.2022)
17. Закон України “Про освіту”. К., 2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
18. Закон України про “Про вищу освіту” : *чинне законодавство* : (ОФЦ. ТЕКСТ). К.: ПАЛИВОДА А. В., 2014. – 100 с. – (Закони України).
19. Кравченко Ю. Філософія для дітей: вимога часу. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2011. № 1-2 (10). С. 288 – 296. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12858> (дата звернення 14.05.2022)
20. Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008.
21. Мулярчук Є. Філософія і педагогіка покликання: монографія. К. : Дух і літера, 2019. 344 с.
22. Слюсар В. М. Феномен свободи в культурній самореалізації особистості. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2012.
23. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. К.: Освіта, 1988.
24. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи для сина. К., 1977. Т. 3.
25. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: в 2 т. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. Київ, 1983. Т.1.
26. Філософія освіти і педагогіка: цінності культури. Комунікативний етикет: Україна. Великобританія. Німеччина. Франція. Іспанія: навч. посіб.; [за ред. С. Черепанової]. Л.: ТЗОВ “Простір М”, 2007.
27. Черепанова С. О. Філософія родознавства: навч. посіб. [передмова проф. В. Г. Скотного]. К.: Т-во “Знання”, 2008. URL : <http://vysochanskiy-sas.com/pro-rodoznavstvo/289-filosofiya-rodoznavstva-s-cherepanova?showall=1> (дата звернення 14.05.2022)
28. Черепанова С. О. Філософія освіти. Світоглядно-гуманітарний вимір: людина-наука-культура-мистецтво-стиль мислення: монографія. Л.: Світ, 2011.
29. Черепанова С. О. Філософія освіти: західне та східне мислення в координатах культури. Філософія освіти. 2011. № 1–2 (10). С.188–209. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12857> (дата звернення 14.05.2022)

30. Черепанова С. О. Художній потенціал філософії освіти: знаково-символічна специфіка мистецтва Філософія освіти. *Philosophy of Education*. 2012. № 1-2 (11). С. 238–259. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12783> (дата звернення 14.05.2022)
31. Черепанова С. О. Філософія освіти: духовність родового самопізнання. Вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди “Філософія”. Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2013. Вип. 41 (частина І). С. 300 – 313. URL : [file:///C:/Users/Admin/Downloads/VKhnpu_filos_2013_41\(1\)_29.pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/VKhnpu_filos_2013_41(1)_29.pdf) (дата звернення 14.05.2022)
32. Черепанова С. О. Крос-культурні рефлексії філософії освіти і нова раціональність. “Перспективи”. Соціально-політичний журнал. Філософія, політологія, соціологія. Державний заклад “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського”. Одеса, 2013. № 2(56). С. 127– 132. URL : http://perspektyvyu.pdpu.od.ua/2_2013/29.pdf (дата звернення 14.05.2022)
33. Черепанова С. Стиль мислення як узагальнюючий концепт філософії освіти. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід : збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції (13-14 травня 2021 р., м. Тернопіль). Тернопіль : Вектор, 2021. С. 5-10. URL : http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19818/1/2_CHEREPANOVA.pdf (дата звернення 14.05.2022)
34. Черепанова С. О. Філософії освіти: до питання концептуалізації. Філософія освіти. *Philosophy of Education*. 2021. № 27 (2). С. 116–137. URL : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/687-Article%20Text-1115-1-10-20220302.pdf> (дата звернення 14.05.2022)
35. Черепанова С. О. Суб’єкт культури у предметному просторі філософії освіти. *Future Human Image*. Volume 8. 2017. С. 30–40. URL : file:///C:/Users/Admin/Downloads/fuhuim_2017_8_5.pdf (дата звернення 14.05.2022)
36. Черепанова С. О. Мистецтво в системі філософії освіти Ч. 1. Філософія освіти. *Philosophy of Education*. 2017. № 1(20). С. 280–295. URL : file:///C:/Users/Admin/Downloads/PhilEdu_2017_1_17.pdf (дата звернення 14.05.2022)
37. Черепанова С. О. Мистецтво в системі філософії освіти Ч. 2. Філософія освіти. *Philosophy of Education*. 2020. № 2 (26). С. 90–99. URL : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/641-Article%20Text-1069-1-10-20210625.pdf> (дата звернення 14.05.2022)

Довідкова

1. Енциклопедія освіти : Академія пед. наук. України ; [голов. ред. В. Г. Кремень]: Академія пед. наук. України. К.: ЮРІКОМ ІНТЕР, 2008.

9. Інформаційні ресурси

Дизайн-мислення в школі. URL : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MIT+DTLL101+2018_T3/about

Думай інакше: Зламай перешкоди на шляху до навчання та відрий свій прихований потенціал. URL : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+MINDSHIFT101+2021_T2/about

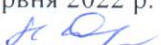
Кафедра філософії та педагогіки. URL : <https://vet.edu.ua/index.php/kafedra-filosofii-ta-pedahohiky.html>

Кафедра філософії та педагогіки. URL : <https://www.facebook.com/philosophy.education>
Філософія освіти. *Philosophy of Education*. URL : <https://philosopheducation.com/index.php/philed>

Філософія. URL : https://courses.prometheus.org.ua/courses/KPI/PHIL101/2016_T2/about
Cafe philosophique Lviv. Простір свободи. URL : <https://www.cafephilo.lviv.ua/>

Силабус навчальної дисципліни розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри філософії та педагогіки
протокол № 12 від 15 червня 2022 року
Зав. кафедри проф. Смолінська О.Є.

Погоджено навчально-методичною комісією
спеціальності «Освітні, педагогічні науки»
протокол № 6 від «16» червня 2022 р.
Голова НКМС Смолінська О.Є.

Затверджено рішенням навчально-методичної ради
факультету громадського розвитку і здоров'я
протокол № 10 від «22» червня 2022 р.
Голова НМРФ Сливка Н.Б.